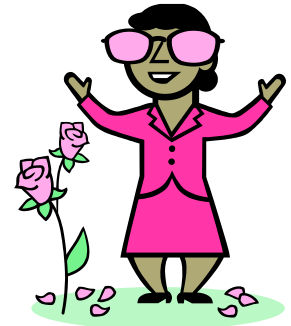

Door *Caroline Wisse-Weldam*

Beeldspraak

Inleiding

In taal is niet alles wat het lijkt. Je kunt iets benoemen wat je ziet (letterlijk taalgebruik) of iets wat je zegt een symbool meegeven (figuurlijk taalgebruik). Figuurlijk taalgebruik is het tegenovergestelde van letterlijk taalgebruik. Bijvoorbeeld: 'Moniek ziet alles door een roze bril.' Moniek heeft niet echt een roze bril op, maar je bedoelt te zeggen dat Moniek heel blij is en geen problemen ziet. Je bedoelt dus iets anders dan je zegt. Je speelt als het ware met taal. Vaak doe je dit al zonder dat je er erg in hebt.

Uitleg

In deze lesbrief leer je welke verschillende vormen van figuurlijk taalgebruik er zijn. Dit noemen we beeldspraak. Je gaat aan de slag met vier soorten vergelijkingen, met metaforen en personificaties. Dit klinkt heel moeilijk, maar je zult zien dat jij daar straks je hand niet meer voor omdraait!

Opdracht 1

Heel vaak vergelijk je het een met het ander. Je kunt op vier verschillende manieren dingen met elkaar vergelijken.

1	een vergelijking met <i>als</i>	Jouw kamer is net als een zwijnenstal!
2	een vergelijking zonder <i>als</i>	Jouw kamer lijkt wel een zwijnenstal!
		Jouw kamer is een zwijnenstal!
3	een vergelijking met <i>van</i>	Een zwijnenstal van een kamer!
4	een vergelijking zonder
verbindingswoord	Jouw kamer, een zwijnenstal!

Verzin bij elke vergelijking een eigen voorbeeld. Laat je antwoord controleren door twee klasgenoten. Verbeter je voorbeeld als dat nodig is. Jij controleert de voorbeelden van twee klasgenoten. Als een klasgenoot het volgens jou niet goed gedaan heeft, leg dan goed uit wat hij of zij niet goed gedaan heeft en hoe het dan wel moet.

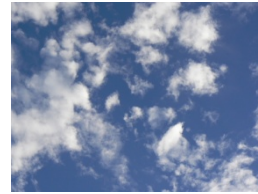
Opdracht 2

Al drie weken heb je in jouw kamer alles laten slingeren en op de grond gegooid. Je hebt niet opgeruimd zoals je moeder je elke week gevraagd heeft. Dan komt jouw moeder je kamer binnen en roept verschrikt uit: 'Wat een zwijnenstal is het hier!'

In dit voorbeeld is alleen het beeld overgebleven. Waarmee je vergelijkt (jouw kamer) is weggelaten. Dit noem je een metafoor.

- 1 Werk in een tweetal. Twee weten meer dan een!
Haal de metafoor uit de volgende zinnen. Je kunt jullie antwoorden in de tabel invullen.

Zin	Metafoor
Bilal is in de wolken: hij heeft een tien voor zijn toets.	
Annabel is altijd vrolijk; zij is het zonnetje in huis!	
Danique is erg lief; zij heeft een hart van goud.	
Mijn ouders zijn draken; zij geven mij steeds straf.	
Er zit een gat in mijn hart, omdat ik zo verdrietig ben omdat mijn oma overleden is.	

- 2 Bij opdracht 1 heb je zelf vergelijkingen gemaakt. Maak van deze vergelijkingen metaforen.

Opdracht 3

Mensen kunnen heel veel: eten, zingen, dansen, voelen, rennen, drinken, gillen, omhelzen, fietsen, en ga zo maar door. Als iets wat geen mens is (bijvoorbeeld een boom) wel een menselijke eigenschap toegedicht krijgt (bijvoorbeeld 'fluistert'), dan noem je dat een personificatie. In dit woord zit het woord persoon. Je doet alsof een ding (de boom) een mens is. Dit kan een ezelsbruggetje zijn.

- 1 Lees de volgende zinnen en beantwoord de vragen.

1	De golven aaien de zwemmers.
Kunnen golven aaien?	Ja/Nee
2	De bergen krijsen hoe hoog ze zijn.
Kunnen bergen krijsen?	Ja/Nee
3	De wind fluistert zacht jouw naam.
Kan de wind fluisteren?	Ja/Nee
4	De stoel omarmde het meisje.
Kan een stoel iemand omarmen?	Ja/Nee
5	De peer lustte wel een appeltje.
Kan een peer honger hebben?	Ja/Nee

Het goede antwoord op elke vraag is nee. In elke zin is een personificatie gebruikt. De vraag waarop je antwoord hebt gegeven, is een controlevraag.

- Als je 5 x nee hebt geantwoord, snap je dit heel goed. Als een klasgenoot naast je niet alle antwoorden goed heeft, leg hem of haar dan eens uit waarom het antwoord op de bovenstaande vijf zinnen nee is.
 - Als je 1 x ja hebt geantwoord, lees de zin dan nog eens heel goed. Weet je heel zeker dat het wel kan? Als je echt denkt dat het antwoord ja is, vraag dan een klasgenoot om hulp.
 - Als je meer dan 1 x ja hebt geantwoord, vraag dan twee klasgenoten om hulp.
- 2 Haal met een klasgenoot de personificaties uit het volgende gedicht. Stel steeds de controlevraag.

This varkentje

'There was this varkentje from Holland,
and this varkentje had a dream.
He wanted to be a turnkampioen,
but zijn voetbalvarkentjesteam
said: "What? That is for whatjes!
You slingert alleen maar wat rond,
and then you do zeker een badpakje aan
and then everyone kijkt naar je kont."
"Ha ha ha ha ha ha ha,"
ze lachten long en breed.
But people,
ze knorden wel different
toen varken zijn oefening deed.
Want hij won dus a golden medaille.
Zijn dream came hartstikke true.
So I say to you: Beste childeren,
if varken het kan,
why not you?
I say: Blijf in jezelf believe.
I say: The world will giggle misschien,
but I say: Just follow the varkentje,
let the world your kontje maar zien.
Let varkentje be your voorbeeld!
Let varkentje be your man!
Oh, I say to you,
heel mijn biggetjesland:
You
oinksolutely
can!'

Uit: *Ik juich voor jou*, Edward van de Vendel, Querido, 2013.

Opdracht 4

Een klein toetsje!

Haal uit de volgende zinnen de beeldspraak. Kies uit:

- vergelijking met *als*
- vergelijking zonder *als*
- vergelijking met *van*
- vergelijking zonder verbindingswoord
- metafoor
- personificatie

Let op: Twee mogelijkheden gebruik je niet!

- 1 'Wat een beer!' fluisterde Marisa tegen haar vriendin Aïsha over de gymdocent.
- 2 Tijdens de storm zuchtte en steunde de kastanjeboom.
- 3 De adem stakte haar in de keel: 'Dat mes, het moordwapen!'
- 4 De docent woont in een kast van een huis.

